حکومەتا هەرێما کوردستانێ - عیراق
وەزارەتا پەروەردێ
رێڤەبەریا گشتی یا پرۆگرام وچاپەمەنییا

پەروەردەیا ئیسلامی
بۆ پۆلا
سێیێ بنەڕەت

دانانا

فاروق محمد علي عباس
واحد حەمە صالح
ئازاد عمر سيد احمد

لێژڤرینا زانستی

د.بشير خليل توفيق
ابو بكر علي كاروانى

وەرگێران بۆ کرمانجییا ژۆری

اسماعيل طه شاهين

چاپا دووێ ٢٧١٦کوردی ٢٠١٦زایینی ١٤٣٧مشەختی

سەرپەرشتێ زانستی یێ چاپێ: خواجة طه شاهین – فاروق محمد علي عباس
سەرپەرشتێ هونەری یێ چاپێ: عثمان پیرداود کواز - سعد محمد شریف صالح
تایپکرن: سردار مصطفى محمد
دیزاین و بەرگ و ئامادەکرنا وێنەیان: عادل زرار أمین
جێبەجێکرنا بژارەکرنا هونەری: عدنان أحمد خالد

ب ناڤێ خودایێ مەزن و دلۆڤان

پێشگۆتن

سوپاس بۆ خودایێ هەمی جیهانان، و سلاڤ ل سەروەرێ پێغەمبەران، موحەممەد و هەڤال و هۆگرێن وی هەتا رۆژا دووماهیێ.

وەزارەتا پەروەردەیا هەرێما کوردستانێ دەرفەت و دەلیڤەیەکا باش بەردەست کر، بۆ خزمەتا قوتابییان؛ پاشەرۆژا مللەت و وەلاتی، دەمێ ئەم د بەر دانانا کتێبا (پەروەردەیا ئیسلامی)را کرین، بۆ قۆناغا بنەرەت.

مە وەک لژنە وەسا باش دیت، کو ئەڤ پرۆگرامە، کۆمەکا دەقێن قورئانی و فەرمۆدەیێن پێغەمبەری (سلاڤ لێ بن) و هندەک بابەتێن باوەرێ و پەرستنان (عیبادەتان) ب خوەڤە بگرت. مە ژ بەرێ خوەڤە و ژ بۆ هنگاڤتنا ڤێ ئارمانجێ، نەمازە د راڤەکرنا دەقێن قورئانێدا، و ل دووڤ شیانا خوە، رێکا رۆنکرنێ، دا بەر خوە، و جهێن مەزناتی و سەرفرازییا ئیسلامێ دانە دیارکرن، و نیشادانێن پایەبلندێن ئیسلامێ ب ژین و ژیارا قوتابیڤە گرێدان.

ئەڤە چەندەکا کێمە ژ ئەرکێ مە، بەرانبەری کورێن مە یێن قوتابی،زەلامێن پاشەرۆژێ، و هندی برایێن مامۆستا و سەیدانە، ئەو چێتر ئەرکێ خوە دزانن و بۆ ئەنجامدانا کارێ خوە ژ مە پتر رژدن. وان باوەرییەکا موکوم ب وان هەمی وانەیان هەیە، ئەوێن ب ئاوایەکی بابەتەکی و زانستی و دووری زێدە ب سەرڤەکرن و ژ قامدەرئێخستنێ ژ بەرێ وانڤە دئێنە دان و ئەو ب خوەژی ل بەر رۆناهییا سەربۆرا خوە یا گەلەک سالان، پتر پشتا خوە ب وان دان و ستاندن و چالاکییێن ب سانەهی، گرێدن، ئەوێن ل بار و گونجایی د گەل راستییا هش و دەروونێ قوتابییان و ژیوارێ تێدا دژین.

هەروەسا پێدڤییە مامۆستایێن مە، د راستا قوتابییاندا خوە ژ کارئینانا هەمی رەنگێن توند و تیژی و دژوارییێ دوور بێخن، چونکو قوتابی د ڤێ قۆناغێدە مرۆڤەکی هەست تیژ و نازکە، و ئارمانجا مە یا سەرەکی ئەوە، ئەو یەکەیێن ڤێ کتێبێ ب ئاوایەکی باش وەرگرت، و هەست ب هەبوونا خوە بکەت، و پێ ب هۆستایی فێری دان و ستاندن و گەنگەشەیا ئاڤاکەر ببت و ببتە ئەندامەکی کارلێکەر و مفاگەهین بۆ مللەت و وەلاتێ خوە و هەمی مرۆڤاتییێ ب ئاوایەکی گشتی، و موسلمانان ب ئاوایەکی تایبەت..

جهێ دلخوەشییا مەیە، کەسێن بسپۆر و پەیوەندیدار هشیارانە، ڤی کارێ مە هلسەنگینن و تێبینییێن خوە یێن بهادار و هزرێن ئاڤاکەر د ڤی واریدا بگەهیننە مە، دا د چاپێن پاشتردا مفا ژێ بێتە وەرگرتن و رێکا مە ل سەر نەراستییان بێتە گوهاستن. د گەل داخوازا سەرکەڤتنێ بۆ هەمییان.

لژنەیا دانانێ

وەرزی ئێکێ

ژ باشناڤێن خودێ

پەروەردگار (الخالق): ئەوە یێ ب ڤیانا خوە چێکرییێن خوە چێکرین، بێ ل بەر نموونەیەکی پێشتر چێ بکەت.

یێ ئێکێ (الاول): ئەوێ بەری هەر تشتەکێ و چو تشت بەری وی نەبن.

یێ دووماهییێ (ألآخِر): ئەوێ پشتی نەمانا چێکرییێن خوە هەمییان ژی هەر مایی و چو دووماهی بۆ نەبن.

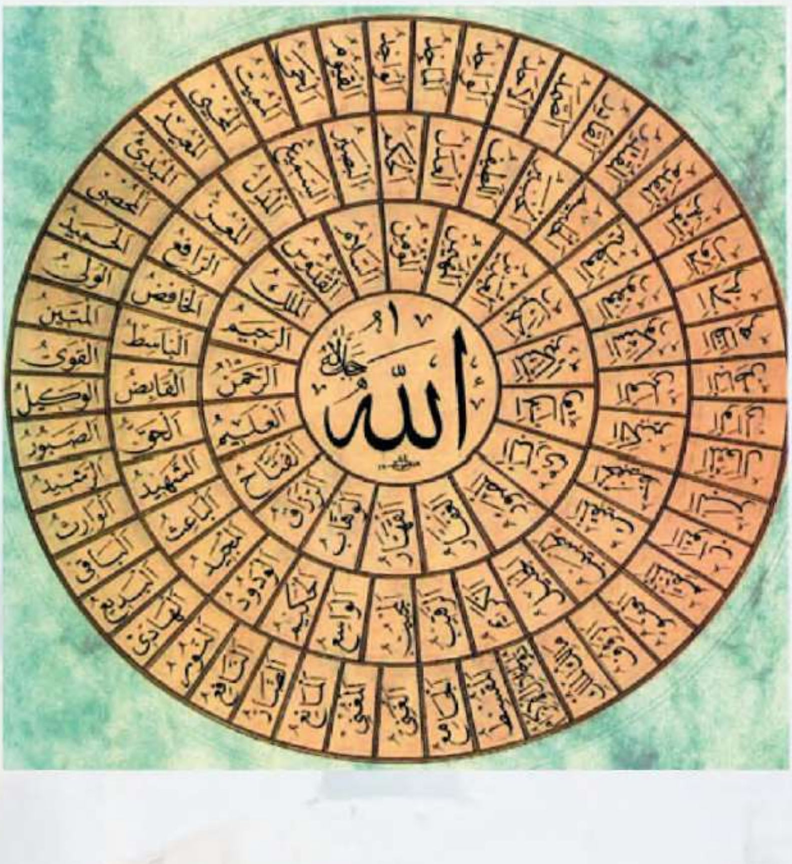
ڕزقدەهـ (الرزاق): چێکەرێ ڕزقان، ئەوێ گەهاندنا ڕزقی بۆ هەمی چێکرییان ب ستویێ خوەڤە گرتی.

بەخشندە یان داندەهـ (الكريم): ناندەهـ و مەردێ دانا وی بێ دووماهی.

پێغەمبەر (سلاڤ لێ بن) دبێژت:

(اتق الله حيثما كنت واتبع السيئة الحسنة تمحها وخالق الناس بخلق حسن)

ئانکو: (ل هەمی جهان پارێزگارییا خودێ بکە و تو شوونا خرابییێ قەنجییێ بکە، دا خرابییێ پووچ بکەت و ب ڕفتارەکی باش سەرەدەرییێ د گەل خەلکی بکە).

پارچەیا ئێکێ
قورئانا پیرۆز

گرنگییا کاری

خودایێ مەزن دبێژت: (وقل اعملوا فسيرى الله عملكم..) (١).
بنەمالا سامان ل گوندەک ژ گوندێن کوردستانا مە یا خوەشڤی دژیت.
بابێ وی یێ جۆتیار هەڕۆ سپێدەیێ زەندکێن خوە هلدکەت و دچتە ناڤ زەڤییا خوە، دا بەر و بەرهەمێ خوە زێدەتر لێ بکەت.
دایکا سامان پەزی خودان دکەت و سەخبێرییێ ژێ دکەت.
سامان هاریکارییا دەیبابێن خوە دکەت، و هەڕۆ قەستا قوتابخانەیا خوە دکەت، دا پاشەڕۆژەکا ڕۆن و گەش بۆ خوە و بۆ مللەتێ خوە ب دەست خوەڤە بینت.
بەرەکەتا خودێ ل هەر کارەکێ بت مفایێ وی بگەهتە هەمییان.

{وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى (٣٩) وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَى (٤٠)} (٢).

ژنەک گامێشەکێ ددۆشت.

قوتابی د پۆلێدا.

جۆتیارەک د ناڤ زەڤییێدا.

(١) التوبة-١٠٥
(٢) النجم- ٣٩-٤٠

■ دان و ستاندن:

١. بۆچ بنەمالا سامان پەزی خودان دکەن؟
٢. کارێ بابێ سامان چییە؟

■ بنڤیسە:

وقل اعملوا فسیری الله عملکم ورسوله والمؤمنون.

....

ئانکو: [هەی موحەممەد] بێژە [وان ئەوێن تۆبە کرین، چ کارێ هەوە پێ خوەش] بکەن،و خودێ و پێغەمبەرێ وی و خودانباوەر، کارێ هەوە دێ بینن.

دوعا

خودێ ژ وی کەسی ڕازی بت، ئەوێ کارێ خوە ب هۆستایی و ڕەهوانی بکەت.

وانەیا سێیێ

سۆرەتا (العصر)

ئازاد پسیارا هەڤالێ خوە نەوزاد کر، گۆتێ: تو چاوا ڕۆژا خوە دبۆرینی؟

بەرسڤا ویدا گۆتێ: ب یارییا (تەپا پێیی)ڤە.

ئازاد: ئەرێ ما تو وەختێ خوە رێک و پێک ناکەی؟

نەوزاد: نەخێر

ئازاد: وەختی بهایێ خوە هەیە، دڤێت ئەم د وان کاروباراندا ب کاربینین، ئەوێن مفایی دگەهیننە مە، وەکی تەناهییێ و ئەنجامدانا ئەرک و یارییان، هەروەسا سەرەدانا هەڤالان. و ژ بەر گرنگییا وەختی، خودایێ مەزن د قورئانا پیرۆزدا سووند پێ خوارییە....

بسم الله الرحمن الرحيم

{ وَالْعَصْرِ (١) إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ (٢) إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ (٣) }.

خودێ ب دەمێ ئێڤاری سووند دخوت. چونکو ژ نیشانێن وییە.

- دان و ستاندن:

١. تو دشێی ناڤێ هندەک کارێن باش بێژی؟

٢. دڤێت قوتابییێ پێشەنگ چاوابت؟

٣. ڕازیبوونا خودێ، چاوا ب دەست خوەڤە دێ ئینی؟

خودایێ مەزن مە هانددەت ئەم مفایی ژ وەختی ببینین، چونکو ژ دەستدانا وەختی زیانەکا مەزن تێدایە.

■ بزاف و چالاكى:

سۆرەتا (وَالْعَصْرِ) هەمییێ ژ بەر بکە.

یاریگەهـ.

سەرەدانا هەڤالان .

قوتابییەک ئەرکێ خوە ب جهـ دئینت.

نڤێژکرنا زارۆکان ل مزگەفتێ.

وانەیا چارێ

پارچەیا دویێ
ژ فەرمۆدەیێن پێغەمبەری (سلاڤ لێ بن)

((دەستبەردان ژ ئێشاندنێ))

پێغەمبەرێ مە (سلاڤ لێ بن) دبێژت: ((موسلمان ئەوە، یێ هەمی موسلمان ژ زمان و دەستێ وی پارستی)).

رێژوان قوتابییە ل پۆلا سێیی بنەرەتی، زیرەک و چەلەنگە، هەڤالێن وی گەلەک حەز ژێ دکەن. رۆژەکێ ب رێکا قوتابخانەیێڤە، پیرەمێرەک دیت، دڤیا ژ جهێ تایبەت بۆ دەربازبوونا رێباران، دەرباز ببتە رەخێ دییێ جادەیێ، ئینا رێژوان دەستێ وی گرت و گۆتێ: مامۆ دا هاریکارییا تە بکەم و تە دەرباز بکەمە رەخێ دی.

زەلامێ پیرەمێر سوپاسییا رێژوان کر و گۆتێ: کورێ من، خودێ ژییێ تە درێژ بکەت و تە ب دەییاب مەزن بکەت.

پشتی رێژوان دەربازبوویی، گەلەک تێنی بوو، قەستا دکانەکێ کر دا بتلەکی ئاڤێ بکرت، پشتی ئاڤ ڤەخواری، ڤیا بتلێ ئاڤێ یێ ڤالا باڤێژتە پەرێ رێکێ، چەپ و راست ل خوە زڤری، گلێشدانکەک دیت، بتلێ خوە ئاڤێتە تێدا. وێ گاڤێ هەڤالێ وی (رێکان) گەهشتێ و گۆتێ: رێژوان، تە بۆچ بتلێ ڤالا نەئاڤێتە پەرێ رێکێ، پالەیێن پاقژکرنێ دا راکن.

رێژوان بەرسڤا وی دا و گۆتێ: من دڤێت ئەز ژی پشکدارییێ د پاقژکرن و جوانکرنا بازێرێ خوەدا بکەم، و پچەکێ بارێ پالەیێن پاقژکرنێ سڤک بکەم. ئەرێ ما تە وانەیا حەفتییا بۆری ژ بیرکر، دەمێ سەیدایی فەرمۆدەیا پێغەمبەری (سلاڤ لێ بن) ئەوا دبێژت: ((موسلمان ئەوە یێ هەمی موسلمان ژ زمان و دەستێ وی پاررزتی)) بۆ مە راڤەکری. ئەز موسلمانم من دڤێت هەمی موسلمان ژ دەستێن من پاررزتی بن. و بەری هنگێ ژی من هاریکارییا پیرەمێرەکێ کر و من ژ جادەیێ دەربازکر.

■ بزاڤ و چالاکییەکا ب گۆتن و کریار:

١. نموونەیەکێ بۆ مە بینە ل سەر پاررزتنا خەلکی بت ژ زمانێ تە.

٢. (پاررزتنا خەلکی ژ دەستێن خوە) بکە کریار، ئەگەر ب رێکا بەرچاڤکرنەکا شانۆیی ژی بت، قەیدی ناکەت.

((هێلانا مایتێکرنێ))

پێغەمبەرێ خودێ (سلاڤ لێ بن) دبێژت: ((ژ باش موسلمانەتییا مرۆڤی ئەوە، وی تشتی بهێلت، یێ کار پێ نەبت)).

سێ زەلام کۆمبوون، دا وێ نەلێکییێ نەهێلن، ئەوا ل دۆر ئاڤاکرنا ئاڤاهییەکێ پەیدابوویی.

زەلامەک ژ تلەکێڤە هات، و بێ دەستوور خوازتن، خوە کرە د ناڤ دابێشا واندا، پچەکێ گوهێ خوە دا سوحبەتا وان، پاشێ ب دەنگەکی بلند گۆت: ئەز دبینم ئەگەر هوون ئەردێ خوە فرەهتر لێ بکەن و چەندەک ژ ئەردێ ب ڕەخڤە بدەنە د گەل باشترە.

هەر سێ زەلامان پێکڤە گۆتێ: فلانکەس ئەڤ ئەردێ تو دبێژی بدەنە د گەل یێ خوە نە یێ مەیە، ئەم نەشێین وەکی تو دبێژی بکەین.

ئێکی سەرنەرم د ناڤ واندەبوو دگۆتنێ (دلشاد)، ئەو فەرمۆدەیە ئینا بیرا وان ئەوا دبێژت: ((ژ باش موسلمانەتییا مرۆڤی ئەوە، وی تشتی بهێلت، یێ کار پێ نەبت)).

پاشێ گۆت: فەرهاد، تە دیت چاوا ڤی زەلامێ نەزان، و بێ دەستوورێ ژ مە بخوازت، مایێ خوە د مە کر؟

فەرهاد: بەلێ ئەو مرۆڤەکی مایتێکەری نەزان بوو.

دلشاد: ئەوی نەدزانی کو باشتر ئەوە مرۆڤێ موسلمان وێ بکەت یاموسلمانەتییا وی پێ باشتر لێ بێت، دا پێ خوەشمرۆڤ دیاربووبا، چونکو ئیسلام جوانە و یێ موسلمان بت ئەوژی پێ جوان دبت، ب مەرجەکێ یێ ڕەوشتجوان بت و ئەو بت یێ مایێ خوە د وی کاری نەکەت یێ بار تێ نەبت.

فەرهاد: ئەگەر ئەڤ کارە هندە ب ترس بت، پا مرۆڤ چ بکەت دەمێ بڤێت باخڤت، و کەسێ ژێ نەخواستی و دەستوور ژی بۆ نەهاتییە دان کو باخڤت؟

دلشاد: دڤێت تو خوە بێ دەنگ بکەی.

ئەوێن مایێ خوە د خەلکی نەکەن، خوەشڤی و شرینن ل دەڤ خەلکی. ڤێجا دڤێت مرۆڤ خوە بنیاست و کەسینییا خوە بپارێزت و د کیسێ خوەدا بهێلت. کەسێ ل بەر قەدرێ خوە ڕاوەستت، دڤێت زمانێ خوە بپارێزت، چونکو سەربەردانا زمانی، دبتە ئەگەرێ تێچۆنا سەرێ خودانی هەروەکی دئێتە گۆتن: ((کوشتن و تێچۆنا مرۆڤی یا د زمانێ ویڕا)).

راهێنان:

١. هەر ڕستەیەکا ستوونا ئێکێ، ب ئێکا د گەل گونجاییڤە بکە، ژ ستوونا دویێ:

أ– ئەگەر ئێکێ مرۆڤەک ل بازارێ دیت و هندەک توور د دەستدا... زکرەشییێ ب هەڤالێ خوە نەبت.

ب– ئەگەر قوتابییەکێ جانتەیەک کڕی... نەبێژتێ کا دێ کیڤە چت.

ج– ئەگەر ئێک ب سەفەرا غەیری خوە حەسیا.... پسیار نەکەت کا چ تێدایە.

٢. بەرسڤا دورست ئەوا د ناڤ کڤانان‌دا بۆ ئەڤێن خوارێ هلبژێرە:

أ– ئەگەر هەڤالێ تە ڕاز و نهینی هەبن (کوور ل دووڤ هەڕە و پسیار بکە، پسیارا وان نەکە).

ب– ئەگەر دو کەس هێدی د گەل ئێک ئاخڤتن (خوە نێزیکی وان بکە – خوە دووری وان بێخە).

ج– ئەگەر ئێک چۆ د مالا جیرانێ هەوەڤە (ل دوو ناڤێ وی و مەرەما وی هەڕە — بهێلە و ل دوو نەچە).

٣. بزاڤ و چالاکی: وێنەیێ کەسەکی مایتێکەر چێ بکە، ترومبێلەکا ڕاوەستایی ل پەڕێ ڕێکێ ببینت، و پسیارا شووفێرێ وێ بکەت کا بۆچ ڕاوەستاییە. ئەرێ تو قایلی ب ڤی ڕەفتارێ وی و بۆچ؟

پارچەیا سێیێ
پەرستن و سیرەت

((هشمەندی و ئاقلداریا پێغەمبەری))

ئەحمەد قوتابییەکی زیرەک بوو، هزرا خوە د هەمی کار و کریاراندا دکر، و دڤیا باش تشتەکێ ژ ڕووداںان و ئەگەرێ پەیدابوونا وان بزانت. تشتەک ژ ئاڤاکرنا (کەعبە)یێ ل بازێرێ مەکەهێ ژ گۆتاربێژەکێ (خوتبەخوونەکێ) بهیستبوو، ئینا ڕۆژەکێ پسیارا زانایەکی ئایینی کر و گۆتێ: شێخ، بۆچ قورەیشییان سەر ژ نوو دەست دا نووژەنکرن و ئاڤاکرنا کەعبەیێ؟

زانا: قورەیشییان سەر ژ نوو دەست دا نووژەنکرن و ئاڤاکرنا کەعبەیێ، چونکو دیوارێن وێ کەلشیبوون و بان نەبوو، و وەخت بوو بهەرِفت، ئینا نەچاربوون نووژەن بکەن.

ئەحمەد: ئاڤاکرنێ چاوا دەست پێ کر؟ و ئەگەرێ نەلێکییێ چ بوو؟

زانا: دەست ب ئاڤاکرنێ کرن هەتا گەهشتینە بەرێ ڕەش، ل وێرێ نەلێکی ل سەر هندێ پەیدابوو کا کی دێ بەرێ ڕەش دانتە جهێ وی. وەخت بوو ئاگرێ شەرِ و دژمنکارییێ ل سەر دانانا بەری هلکەڤت.

ئەحمەد: ل سەر چ پێکهاتن کو شەرِ د ناڤبەرا واندا هلنەکەڤت؟

زانا: د ناڤبەرا خوەدا ل کەسێ ئێکێ پێکهاتن، ئەوێ ژ دەرگەهێ مزگەڤتێ قەستا وان بکەت، و خودێ وەسا حەزکر کو ئەو کەسە (موحەممەد)بت، دەمێ دیتین پێکڤە گازیکرن — ئەڤە دەستپاک هات- ئەم پێ ڕازینە، ئەڤە موحەممەد هات.

ئەحمەد: موحەممەد گرفتاری و ئارێشە ب چ چارەسەرکر؟

زانا: دەمێ گەهشتییە دەڤ وان، داخواز ژ هەمی سەرۆک عەشیرێن نەئێک و نەلێک کر، کو هەمی پێکڤە د لێڤ و کوژیێن پاتەییرا بگرن، و داخواز ژ وان کر، کو بەری ڕاکن، گاڤا گەهاندینە جهێ وی، پێغەمبەری (سلاڤ لێ بن) ب دەستێ خوە، بەر دانا جهێ وی. و ب ڤێ چەندێ گرفتاری و ئارێشە چارەسەربوو و شەرِ چێ نەبوو.

١. پسیار:

أ – کەعبەیا پیرۆز ل کیڤ باژێرییە؟

ب – بۆچ قورەیشییان سەر ژ نوو دەست ب نووژەنکرنا کەعبەیێ کرن؟

ج – قورەیشییان دەست ب ئاڤاکرنا کەعبەیێ کر هەتا گەهشتینە بەرێ ڕەش، ئینا نەلێکی و نەئێکی د ناڤبەرا واندا پەیدابوو. تو بێژی نەلێکی و نەئێکیا وان ل سەر چ بوو؟

د – ئەرێ گەهشتنە تفاق و پێکهاتنەکێ؟ و پێکهاتنا وان چاوابوو؟

٢. پێزانینێن خوە دێ زێدەکەم:

کەعبە ئەو مالا خودێیە ئەوا دکەڤتە مەکەها پایەبلند. قیبلەگەها هەمی موسلمانانە بۆ نڤێژێ. بەری موسلمانەتییێ، دەمێ (ئەبرەهە)ی دیتی خەلکی بۆ حەجکرنێ قەست کرێ، ئینا بەر پێ چۆ دا بهەرفینت، و لەشکەرەکی مەزن د گەل کۆمەکا فیلان دا بەر خوە، خودێ هندەک بالندەیێن وەکی شەڤرەڤینکان هنارتنە سەر وان، هەر بالندەیەکێ سێ بەرێن وەکی بەرەخژکان پێ بوون، ئێک د دەڤیدا و دو د ناڤ پێیاندا، هەچیێ بەرەک ژ وان ژێ دگرت، ئەندامێن وی دپچیان و ژێک ڤەدبوون و دمر.

٣. ئەز دێ خوە جەربینم:

أ – ئەگەر نەلێکییەک د ناڤ مالا مندا پەیدابوو، دبت ئەز ل بەر بگەڕم ب سەر ئەگەرێن وێ نەلێکییێ هلببم.

ب – ئەز دێ ل ڕێکێن نێزیککرن و گەهشتنا چارەیان گەڕم.

ج – ئەز دێ داخوازا ئالییێن نەلێک بکەم کو کۆم ببن، دا گرفتاری ب بێنفرەهی و ل سەر خوە بێتە چارەسەرکرن.

٤. بزاڤ و چالاکی:

بلا مامۆستا ب پێکئینانا لژنەیەکێ ڕابت، ژ سێ ئەندامان پێکهاتی بت، و گرفتارییەکێ چارەسەر بکەن، وان دیتبت یان بهیستبت.

وانەیا حەفتێ

(هەڤالینییا دلۆڤان)

خەلیفەیێ پێغەمبەری یێ دوییێ عومەرێ فارووق (عومەرێ کوڕی خەتتاب) د حەوشا خوەدا، یاری د گەل زارۆکێن خوە دکرن، و زارۆکێن وی بۆ خوە کەیف دکرن و دکەنین. زەلامەک هات و دا ژۆر، ئینا زارۆک ب ئەدەب ڤەرەڤین. ئەرێ ئەڤێ هاتی کی بوو؟ و چ دڤیا؟ ئەو ئێک ژ والییانە، هاتییە دا خاترا خوە ژ خەلیفەیی بخوازت و بچتە سەر کارێ خوە، و دەمێ خەلیفە ب وێ ڕەوشێ دیتی، مەندەهۆش ما، و گۆتێ یا میرێ باوەرداران، تو خەلیفە و میر و تو یارییان د گەل ڤان زارۆکان دکەی. ئینا عومەر گۆتێ: پا تو چاوا سەرەدەرییێ د گەل زارۆکێن خوە دکەی، ئەرێ ما تو یارییان د گەل وان ناکەی؟

والی گۆت: نەخێر، میرێ باوەرداران، هەتا نهۆ من ئێک ژ وان ب تنێ ژی ماچ نەکرییە.

ئینا عومەر گۆتێ، فلانۆ، ئەگەر تو هۆسا د گەل زارۆکێن خوە دلڕەق بی، پا نکا تو چاوا فەرمانداریییێ ل خەلکی دکەی. ئینا ژ والیاتییێ ئێخست و غەیری وی شوونا وی هنارت.

■ بزاڤ و چالاکی:

١. پەیڤا (ڕازیمە)، بەرانبەری هەر پەیڤەکا دورستا خوارێ بنڤیسە، و دەستەواژەیا (ڕازی نینم) بەرانبەری هەر پەیڤەکا نەدورستا خوارێ بنڤیسە:

نێزیکترین مەعنا و ڕامان بۆ (هەڤالینییا دلۆڤان) ئەڤەیە:

- دلۆڤانی پێ برن. (   )
- هاریکاری. (   )
- دلپێڤەیی. (   )
- هشیاری. (   )

٢.هەر پەیڤ یان دەستەواژەیەکا د ستوونا ڕاستێدا ب ئێکا د گەل گونجاییڤە بکە، ژ ستوونا چەپێ:

مرۆڤێ موسلمان هەڤالەکی باشە.. کار و کریاران جوان دکەت.

هەڤالینییا دلۆڤان.. بۆ زارۆکان.

٣. پەیڤا (بەلێ) بەرانبەری هەر پەیڤ یان دەستەواژەیەکا (ڕاست)ا خوارێ بدانە، و پەیڤا (نەخێر) بەرانبەری هەر پەیڤ یان دەستەواژەیەکا (نەڕاست)ا خوارێ بدانە:

ئیسلامێ داخواز ژ موسلمانان کرییە کو ب باشی و دلۆڤانی هەڤالینییا زارۆکان بکەن، چونکو هەڤالینییا دلۆڤان:

- فەرزە. ( ) ( )
- ب کەیفا مرۆڤییە. ( ) ( )
- فەرمان پێ نەهاتییە کرن. ( ) ( )

٤. هەر پەیڤ یان دەستەواژەیەکا د ستوونا ڕاستێدا ب ئێکا د گەل گونجاییڤە بکە ژ ستوونا چەپێ:

هەڤالینییا دلۆڤان د ئیسلامێدا.. قوتانە.

مرۆڤێ موسلمان ب دلۆڤانی هەڤالینییێ دکەت.. بۆ زارۆکانە.

ژ هەڤالینییا نەدلۆڤان.. د گەل هەر زارۆکەکێ.

٥. ڕستەیا بێت ڕەنگ بکە:

هەڤالینییا دلۆڤان هندی دنیا هەیە بەردەوامە.

٦.بەرسڤا ڤان پسیارێن خوارێ بدە:

أ – بۆچ دەیباب ب دلۆڤانی هەڤالینییا زارۆکێن خوە دکەن؟

ب – ئەرێ دەیباب ب دلۆڤانی سەرەدەرییێ د گەل زارۆکێن خوە دکەن یان ب ڕەقاتی؟

ج – ئەرێ هەڤالینییا دلۆڤان چاوایە؟

د – بۆچ دەیباب د ڕوویێ زارۆکێن خوەدا دبشکوڕن؟

٧. (دئاخڤم بۆ، ڕێکێ ددەمە، بێ دەنگ دبم د گەل، گوهێ خوە ددەمە، دبشکوڕم بۆ).

پەیڤەکا گونجایی ژ ئەڤێن بۆری هلبژێرە و ڤالاییا خوارێ پێ تەژی بکە:

.... زارۆکێن خوە دەمێ د گەل من دئاخڤن.

هشیاری

(الله أكـــــبر) بەرسپێـدەیـە
سـەرێ ڕۆژێیە و بـزاڤـا تەیـە

* * *

بـەری تە ڕابوون ژ خــەوێ بـلبـل
ئـەڤـە بشكڤین سۆلین و خرێ گول

* * *

تەیر و چووچەلک ب چەوچەوا خاس
د گەل مـە دبێژن: خودێوۆ سوپــاس

* * *

ڤــا سپێـدەیـــە ڕابـــە، هشیــاربە
نڤـێـژ ئـەڤـە هات تو ژی دەستكاربە

شعرا
صـــادق عثمان
(اسماعیل طه) كرییە كرمانجی

وەرزی دویێ

وانەیا ئێکێ

پارچەیا ئێکێ / قورئانا پیرۆز

سۆرەتا (القدر)

ئایدن داخواز ژ باپیرێ خوە کر کو بۆ وی بەحسێ ((هەیڤا رەمەزانێ)) بکەت.

باپیر: کورێ من، هەیڤا رەمەزانا پیرۆز جهێ خوە ل دەڤ مە هەیە، و سالۆخەتا تایبەتا خوە ژی، د ناڤ هەیڤێن سالێدا هەیە. د ڤێ هەیڤێدا خودایێ مەزن قورئان بۆ پێغەمبەرێ مە (سلاڤ لێ بن) هنارتە خوارێ. ڤێجا رەمەزان هەیڤا قورئانێیە، ئەو هەیڤا تۆبەکرن و گوهداریکرن و پەرستنێیە. خودایێ مەزن رۆژیگرتنا ڤێ هەیڤێ ل سەر موسلمانان فەرکرییە.

ئایدن: باپیر ڤێ هەیڤێ باشییەکا دی ژی هەیە؟

باپیر: بەلێ کورێ من، د ڤێ هەیڤێدا شەڤەکا پیرۆز هەیە کو (لیلة القدر)ە ، د دەهـ رۆژێن دووماهییا رمەزانێدایە، هەروەکی خودایێ مەزن دبێژت:

بسم الله الرحمن الرحيم

{إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ (١) وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ (٢) لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ (٣) تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ (٤) سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ (٥)} .

ئانکو: مە قورئان د شەڤا (القدر) دا ئینا خوارێ، و تو نوزانی شەڤا (القدر) چ شەڤە؟

ساخکرنا وێ (ب خواندنا قورئانێ و نڤێژان) ژ هزار هەیڤان (بێژە هەشتێ و سێ سالێ و چار هەیڤان) ب خێرترە. د وێ شەڤێدا ملیاکەت و جبریل ژی، ب هەمی فەرمانێن خودێرا دئێنە خوارێ، ئەڤ شەڤە هەتا بەرسپێدەیێ، شەڤا ئاشتی و تەناهییێیە).

■ دان و ستاندن:

١. هەیڤا رەمەزانێ ب چ دئێتە نیاسین؟

٢. تو چاوا د گەل بنەمالا خوە، پشکدارییێ د ساخکرنا شەڤا (القدر)ێدا دکەی؟

٣. رۆژیگرتن نیشانا چیــە؟

٤. گرنگییا شەڤا (القدر)ێ ژ چ دیارە؟

٥. (لیلة القدر) چیە؟

■ دوعا:

خودێوۆ تو رۆژیێن مە قەبوول بکەی.

■ سوود و مفایەک:

خودێ وان خوەشمرۆڤان خەلات دکەت، ئەوێن هاریکارییا خەلکی دکەن..

وانەیا دوییێ

سۆرەتا (الكوثر)

بابێ کورێ خوە سالار، ژ بۆ کرنا نڤێژا ئەینییێ- وەکی هەرجار- برە مزگەفتا نێزیکی مالا خوە، ئیمامی د روکعەتەکێدا سۆرەتا (الكوثر) پشتی فاتحەیێ خواند.

و پشتی هەردو زڤرینە مال، سالار داخواز ژ بابێ خوە یێ (مامۆستا) کر، کو پەژن و راماناسۆرەتا (الكوثر) بۆ بێژت و شرۆڤە بکەت.

ئینا بابێ وی گۆت: قورەیشییان دگۆت ئەگەر کورێن زەلامی مرن، ئەڤە ئەو وارکۆرەبوو. دەمێ کورێ پێغەمبەری (سلاڤ لێ بن) ئیبراهیم مری، هەڤپشکچێکەران (موشرکان) قەستا ئێکدو کرن و گۆتن، موحەممەد وارکۆرەبوو، ئینا خودێ سۆرەتا (الكوثر) هنارتە خوارێ.

بسم الله الرحمن الرحيم

{ إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ (١) فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ (٢) إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ (٣) }.

خودایێ مەزن دبێژتە پێغەمبەری: مە ئاڤا کەوسەرێ داییە تە، ڤێجا تو نڤێژان ژ بۆ خودایێ خوە بکە و قوربانان بدە، دژمنێن تەنە بێ دووندەهـ و وارکۆرە.

پاشێ پێڤەچۆ و گۆت: کورێ من، خودێ خێرەکا زێدەمەزن ژ زانین و پێغەمبەراتی و قەدرگرییێ ل هەردو دنیا دا پێغەمبەرێ خوە، و دووندەهەکا هەتا قیامەتێ نەڤەبڕی دایێ.

ئینا سالار گۆت: سوپاس بابۆ بۆ ڤان پێزانینێن بهادار.

■ دان و ستاندن:

- د تەنگاڤییاندا ئەم هەوارا خوە دێ گەهینینە کێ؟
- ڕۆژێ چەند نڤێژ تێدانە؟
- ئەرێ ژ بلی خودێ، خودا و پەروەردگارەکی دی هەیە، هێژایی پەرستنێ بت؟

■ سوود و مفایەک:

فەرە ل سەر مە، ئەم داخوازا کرنا خێران بکەین و خوە دوور بێخین ژ خرابییێ. مرۆڤێ باوەردار دڤێت گوهێ خوە نەدتە ئاخڤتنا خرابا هندەک کەسان. دووماهییا خرابی و خرابان و بارا وان هەر نەمانە.

دوعا

خودێوۆ تو تەناهییێ ب سەر پێغەمبەری و هەمی کەس و کارێن وی یێن پاقژدا داڕێژی.

وانەیا سێیێ

((گوهداریکرنا دەیبابان ژگوهداریکرنا خودێیە))

بنەمالەکا بەختەوەر، یا ژ چار کەسان پێکهاتی ل باژێرێ سلێمانییێ دژیا.

ڕۆژەکێ سپێدەیێ، باب زوو ژ خەو ڕابوو و گۆت: (**بسم الله الذي لا يضر مع اسمه شيء في الارض ولا في السماء و هو السميع العليم**). ئانکو: ئەز هاریکارییێ ب ناڤێ خودێ دخوازم، ئەوێ چو تشت د گەل ناڤێ وی، زیانێ نە ل ئەردی و نە ل ئەسمانی نەکەت، و ئەو گوهدێر و زانایە.

پاشێ کوڕێ وی ژ خەو ڕابوو و وەکی بابێ خوە ناڤێ خودێ ئینا. و پشتی دەست و چاڤێن خوە شووشتین، هات و گۆت: سپێدە باش بابۆ.. سپێدە باش داکێ..

دایکێ گۆت: ((سپێدە باش کوڕێ من، وەرە خوە نێزیکی مێزا خوارنێ بکە دا تو تێشتا خوە بخوی))، پاشێ کچا وان ژی ژ خەو ڕابوو و دەست و چاڤێن خوە شووشتن، و وەکی بابێ خوە ناڤێ خودێ ئینا، ئەوژی هاتە سەر تێشتێ.

کچکێ گۆت: ئەرکێن من گەلەک بوون، من کتێبێن خوە خواندن.

دایک: کچا من، خودێ هەر خێرێ بینتە پێشییا تە و ژیێ تە درێژ بکەت.

باب: بەرێ خوە ددا کوڕێ خوە، و دیت ب دەستێ ڕاستێ خوارنێ دخوت و دبێژت: بسم الله.

ئینا گۆتێ: کوڕێ من، ئەز دێ چمە فەرمانگەهێ، ئەرێ تو دێ چییە دکانێ؟

کوڕ: بەلێ باب ئەز دێ چم، چونکو دەواما من پشتی نیڤرۆیە.

باب: دەستخوەش کوڕێ من.

کچ: دایێ ئەز دێ چمە قوتابخانەیێ دەواما من نێزیک بوو.

دایک: هەرە کچا من، خودێ د گەل تەبت.

کوڕ: دەمێ دەواما من نێزیک بوو، ئەز دێ دکانێ گرم و زڤڕمە ماڵ دا فراڤینا خوە بخوم.

وانەیا ئێکێ (پەروەردەیا ئیسلامی) بوو، و بابەت ئەڤەبوو: (گوهداریکرنا دەیبابان ژ گوهداریکرنا خودێیە).

مامۆستایی وانەیا خوە جوان و ب درێژی شرۆڤەکر و گۆت:

- کوڕێن من، هندی گوهدارییە ڕامانا وێ نەرمی و خوەسپارتن و ستوچەماندنا دەروونی و جەستەییا ژ دل و ژ نک خوەیا هەر کەسەکێیە، بێ زۆری لێ بێتە کرن. پشتی هەوە جهێ

بلندێ دەیبابان و قەدرێ وان یێ مەزن زانی، دڤێت هەر ئێک ژ هەوە ژ بەرێ خوەڤە، سەرێ گوهدارییێ بۆ وان بچەمینت و دەمێ پیر دبن ئەڤ گوهداری و سەرچەماندنە پتر لێ بێن، خودایێ مەزن دبێژت: (واخفض لهما جناح الذل من الرحمة).ئانکو خوە زێدە بۆ وان بشکێنە و زێدە دلۆڤانییێ ب وان ببە

توانا: دەوام ل قوتابخانەیێ ب دووماهی هات، ئەز دێ زڤرمە مال و ئەڤا من ئەڤرۆ ژ مامۆستایی بهیستی، هەمییێ، بۆ دەیک و بابێن خوە دێ بێژم.

خودایێ مەزن گۆتییە: ((واعبدوا الله ولاتشركوا به شيئاً وبالوالدين احساناً)). ئانکو خودێ بپەرێسن و چو هۆگر و هەڤبەران بۆ چێ نەکەن و د گەل دەیبابێن خوە باشبن.

١. چەند پسیارەک ل دۆر دەقی:

أ- کینە ئەندامێن بنەمالا تە؟ ناڤێن وان د ڤالاییێن خوارێدا بنڤیسە:

باب .... دایک .... برا .... خووشک ....

ب- کێ هاریکارییا بابێ دکر؟ و چ هاریکاری بۆ دکر؟

ج- بۆچ کچا وان سحارێ درەنگ ژ خەو ڕابوو؟

٢ . ڤان هەردو لاکێشەیێن خوارێ ب تشتەکی گونجایی تەژی بکە:

أ-ئەرێ کوڕێ من دێ چییە [ ] ؟

ب- دایێ ئەز دێ چمە [ ] .

ج- وانەیا ئێکێ (پەروەردەیا ئیسلامی) بوو، و بابەتێ وانەیێ [ ] .

٣. ڕامانا پەیڤێن خوارێ ل دۆر گوهدارییێ بێژە:

أ- گوهداریکرن ....

ب- نەرمی ....

ت- خوەشکاندن ....

٤. ئەز دێ خوە ڕەهوان بکەم:

أ- ئەگەر دایکا من گازی من کر دێ بێژمێ: بەلێ داکێ — ئەز گۆری تەبم — تە چ دڤێت؟

ب- ئەگەر بابێ من یێ تێنی بوو و پەرداغەکا ئاڤێ ژ من خواست، د جهدا دێ ڕابم، و ب ڕێز و قەدرگرتنڤە دێ دەمێ.

ت- ئەگەر بابێ من ئەز شیرەت کرم کو د دەمەکی نەگونجاییدا دەرنەکەڤم، دێ گوهدارییا وی کەم و ئاخڤتنا وی ناشکێنم.

پارچەیا دویێ
ژ فەرمۆدەیێن پیرۆز
((دلسۆزی د جهێینانا ئەرکیدا))

وانەیا چارێ

پێغەمبەرێ خودێ (سلاڤ لێ بن) دبێژت: ((خودێ حەز دکەت دەمێ ئێک ژ هەوە کارەکێ دکەت تێدا یێ شارەزا بت)).

رۆژەکێ (رەوەز) هەڤالێ خوە یێ خواندنێ (رامان)دیت، رێنایێ خەمگین و گۆشەگیر و داماییە، گۆتێ:

- رامان ئەز تە خەمگین و دامایی دبینم، چ هاتییە سەرێ تە؟

رامان: رەوەز ما تو نوزانی ئەز د ئەزموونان‌دا سەرنەکەڤتم و ب هەمی بابەتان کەڤتم؟

رەوەز: رامان هەڤالێ خوەشڤی، سەرکەڤتن د خواندنێدا ب هندێڤە گرێداییە، مرۆڤ دەمێ خوە بۆش و بەلاش نەبۆرینت و بۆ خواندنێ تەرخان بکەت. دەمی هند هەڤبەندی ب زیرەکییێڤە نینە، هندی هەڤبەندی ب سەروبەرکرن و رێکئێخستنێڤە هەی.

رامان: مرۆڤ دێ چاوا دەمێ خوە ب سەروبەر کەت؟

رەوەز: هەڤال، بەرێ خوە بدێ، ئەگەر هەر ئێک ژ مە رۆژ ب رۆژ دەمێ خوە ب سەروبەرکر، و ئەرکێ خوە یێ رۆژانە ئامادەکر و پاشێ لێ زڤریڤە، رۆژا ئەزموونێ، تشتێ خواندی دێ زوو ئێتە بیرێ و دێ نمرەیێن بلند ب دەست خوەڤە ئینت. و ئەڤە هندێ بۆ مە دیار دکەت کو (جهێینانا ئەرکی)، بەرێ مرۆڤی ددەتە (خەمسارینەکرنێ) و (رێزگرتنا دەمی) کو بنسترا جهێینانا وێ فەرمۆدەیا پێغەمبەرییە (سلاڤ لێ بن) ئەوا دبێژت: ((خودێ حەز دکەت دەمێ ئێک ژ هەوە کارەکێ دکەت تێدا یێ شارەزا بت)).

■ بزاڤ و چالاکییێن رەنگرەنگ:

١. بزاڤ و چالاکییەکا کریاری ل دۆر (جهێینانا ئەرکی) کو تێدا شادەیی ب فەرمۆدەیەکا پێغەمبەری (١) بێتە دان.

٢. بزاڤ و چالاکییەکا دەڤکی ل دۆر (رێزگرتنا دەمی).

---

(١) قوتابی دێ ب هاریکارییا مامۆستایێ خوە شادەیییێ ب فەرمۆدەیەکا پێغەمبەری دەت.

((خوەشجیرانی))

ڕەوەند گۆتە بابێ خوە: بابۆ، ئەڤرۆ مامۆستایێ مە بەحسێ جیرانی کر و بەحسێ وێ هەڤبەندییێ کر ئەوا د ناڤبەرا مە و ویدا. و بەحسێ گەلەک ژ وان تشتێن سەرەکی کر یێن جیرانی ب جیرانیڤە گرێددەن.

هەڤبەندییا د ناڤبەرا هەر مرۆڤەکێ و جیرانی، وێ جڤاکا پێشکەڤتی سەرپێ دکەت، ئەوا ل سەر بنیاتا هەڤبەندییێن مرۆڤاتییێ ئاڤاکری، و هاتییە گۆتن کو ((مرۆڤ ب سروشتێ خوە هوومرۆڤە)) ئانکو نەشێت ب تنێ و دووری مرۆڤان بژیت.

دینێ مە یێ ڕاستگۆ د وارێ هەڤبەندییا د ناڤبەرا کەسێ موسلمان و جیرانیدا دوورتر ژی چۆییە، و هەڤبەندییا ژێگۆتی کرییە ئێک ژ ستوونێن باوەرییا مرۆڤێ موسلمان، پێغەمبەرێ مە (سلاڤ لێ بن) دبێژت: ((من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فلْيكرمْ جاره)) ئانکو:((کەسێ باوەری ب خودێ و ڕۆژا دووماهییێ هەبت، بلا قەدرێ جیرانێ خوە بگرت)). و هەر وەسا دبێژت: ((جبریلی، د دەرهەقێ جیرانیدا هند ڕژدی و قەویاتی ل من دکرن، من هزرکر جیران دێ بتە وێرس و هەڤبارێ جیرانێ خوە)). ئەڤەبوو وە ل پێغەمبەری کری، کو هزر بکەت (جیرانی بارەکا د میراتێ جیرانێ خوەدا هەی).

■ دان و ستاندن:

دو نموونەیان بینە و ب فەرمۆدەیێن پێغەمبەری دیار بکە کو جیرانی ماف ل سەر جیرانێ خوە هەیە.

((هەڤالینی))

پێغەمبەرێ مە (سلاڤ لێ بن) دبێژت: ((مرۆڤ ل سەر دینێ هەڤالێ خوەیە، هەر ئێک ژ هەوە بەرێ خوە بدەتێ کا هەڤالینیا کێ دکەت)).

فەرهاد قوتابییەکی قۆناغا خواندنێ یا بنەڕەتییە. پسیار ژ بابێ خوە کر: باب هەڤالینی دڤێت چاوابت و رامان ژ پەیڤا هەڤالینی چییە؟

باب: مرۆڤ نەشێت بێ تێکلی و دلخوەشی و هەڤگوری بەردەوامییێ بدەتە ژین و ژیارا خوە، پێغەمبەرێ مە (سلاڤ لێ بن) دبێژت: ((خوە بدەنە د گەل کۆمێ، گورگ وێ مهێ دخوت ئەوا ژ کەرێ پەزی ڤەقەتیایی)).

کوڕ: ئەزێ چاوا هەڤالەکی باش بۆ خوە گرم، و ئەز دبینم هندەک هەڤال دژمناهییا هەڤالێن خوە دکەن و خوە بێ وژدان دکەن د ڕاستا واندا و ل بەر دگەڕن وان بخاپینن؟!

باب: ئانکو تە باوەری ب هەڤالینییێ هەیە، لێ تو د هلبژارتنا هەڤالێ خوەدا دودلی.

کوڕ: بەلێ باب.

باب: کوڕێ من، ئەزێ ب کریار بۆ تە دیارکەم، کا دێ چاوا د هلبژارتنا هەڤالێ خوەدا سەرکەڤتی بی.

کوڕ: بابۆ بۆ من بێژە کا ئەز دێ چ کەم، من ڕۆژەکێ قوتابییەک دیت، یێ پەنجەرێن قوتابخانەیێ ب هەجەتا سەرنەکەڤتنێ دشکێنت.

باب: تە چ گۆتێ کوڕێ من؟

کوڕ: من گۆتێ تو بۆچی پەنجەرێن قوتابخانەیێ دشکێنی؟ شکاندنا وان چو مفایی ناگەهینتە تە و تە ب سەرژی نائێخت.

باب: وی چ گۆتە تە و چاوا بەرسڤا تە دا؟

کوڕ: گۆتە من ئەزێ گوهێ خوە دەمە تە و شیرەتێن تە ب جهئینم.

باب: کوڕێ من خودێ ژییێ تە درێژ بکەت، تـو هەڤالەکی تێگەهشتی و دلسۆژ و

وەفادار بۆ خوە بگرە.

کورِ: باب، ئەز دبینم ئەڤ سالۆخەتە ل دەڤ (نەوزاد) هەنە، ئەزێ وی کەمە هەڤالێ خوە.

باب: کورِێ من، هەڤالینییا وی بکە، و بزانە هندەک ئەرک دێ کەڤنە سەر ملێ تە بەرانبەری ڤی هەڤالی.

١. بزاڤ و چالاکی: مامۆستا دێ داخوازێ ژ قوتابییەکێ کەت، بەحسێ سەربۆرا هەڤالینییا خوە یا سەرکەڤتی بکەت، د گەل قوتابییەکی پۆلا خوە یان قوتابییەکی پۆلەکا دی.

٢. پسیار:

أ – تە دڤێت ب تنێ بژی یان د ناڤ کۆمێدا؟

ب– ئەرێ تو گۆترە هەڤالینییا خەلکی دکەی؟ و بۆچی؟

ج — کیژک چێترە خوەدوورئێخستن ژ خەلکی یان تێکلی؟

٣. ئەزێ خوە جەربینم:

أ – ئەگەر هەڤالێ من، بێ ئەز کێماسییەکێ بکەم، خەبەر گۆتنە من، ئەز دێ بێنا خوە فرەهـ کەم.

ب– ئەگەر هەڤالێ من نەساخ بوو، دێ سەرادەم.

٤. ئەز دێ هەڤالێ خوە جەربینم:

أ – ئەرێ ئەو کەیفخوەشە ب سەرکەڤتن و بەرژەوەندێن من؟

ب– ئەرێ ئەو ڤیانا خوە بۆ من دیار دکەت؟

ج– ئەرێ ئەو نهێنییێن من ڤەدشێرت؟

پارچەیا سێیێ

پەرستن و سیرەت

((چیرۆکا ئاڤاکرنا مالا خودێ))

ڕێدار دیت بابێ وی خوە پێکئینا و جلکێن خوە یێن ژ هەمییان جوانتر کرنە بەر خوە و یێ خوە بۆ دەرکەڤتنێ بەرهەڤ دکەت، گۆتێ:

بابۆ تو بۆچی خوە پێک دئینی و دێ کیڤە چی؟

بابێ گۆتە کوڕێ خوە: کوڕێ من، ئەز دێ چمە مزگەفتێ، دا نڤێژێ ب جەماعەت بکەم.

ئینا (ڕێدار) گۆتە بابێ خوە: بۆچی دێ نڤێژێ ب جەماعەت ل مزگەفتێ کی، و چیرۆکا ڤێ مزگەفتێ چییە باب؟

بابێ وی گۆتێ: کوڕێ من، کرنا نڤێژێ ل مزگەفتێ و ب جەماعەت، خێرا وێ گەلەک پترە ژ وێ نڤێژێ ئەوا ل مال دئێتە کرن.

و هندی ئەگەرێ کرنا نڤێژێیە ل مزگەفتێ و خێرا وێ یا گەلەک، ل سەر بنیاتا ئاڤاکرنا مزگەفتا ئێکێ ل سەر ڕوویێ ئەردی هاتییە دانان. چاوا ئەو مزگەفت هاتە ئاڤاکرن و ل کیرێ؟ چیرۆکا ڤێ چەندێ دزڤڕتە سەردەمێ بابێ هەمی پێغەمبەران ئیبراهیم (سلاڤ لێ بن)، دەمێ خودێ داخواز ژێ کری مالەکێ بۆ خودێ ئاڤا بکەت، خەلکێ ئەردی قەست بکەنێ و جهێ وێ مالێ ژی بۆ ئیبراهیم پێغەمبەر دەستنیشانکر. ژ بەر ڤێ هەمییێ جهێ بۆ ئاڤاکرنا ڤێ مالێ (ئێکەمین مزگەفتا ل سەر ڕوویێ ئەردی هاتییە ئاڤاکرن) هاتییە دەستنیشانکرن، خودێ ژ ڕۆژا دنیا ب ئەرد و ئەسمانڤە دانایی و ڕانایی پیرۆزکر و داخوازکر هەتا ڕۆژا دووماهییێ ژ خرابییێ بێتە پاقژکرن.

پاشێ ئیبراهیم داخواز ژ خودایێ خوە کر، کو ڤی باژێرێ مزگەفت لێ هاتییە ئاڤاکرن تەنا بکەت و ڕزقێ خەلکێ وی، ژ بەر و بەرهەمی زێدە بکەت. و ئەگەرێ ئاڤاکرنا ڤێ مالێ بۆ (زێدەیی و ڕاستەڕێبوونێ)یە.

و پشتی هنگێ پێغەمبەرێ مە (سلاڤ لێ بن) مزگەفتا دویێ ل سەر بنیاتا تەقوایا خودێ ل (یثرب) ئاڤاکر و ناڤێ وێ بوو (مزگەفتا پێغەمبەری) ئەوا ئەڤرۆ ل باژێرێ

(المدينة المنورة).

ئەڤە چیرۆکا ئاڤاکرنا ئێکەمین مزگەفتێیە ل سەر رووییێ ئەردی، ئەوا دبێژنێ (مالا خودێ) و ئەڤە بوو پالدەر بۆ موسلمانان کو ل هەر جهەکێ موسلمان لێ بەلاڤ، مزگەفتان ئاڤا بکەن.

ڕێدار: باب، ئەها نهۆ ئەز تێگەهشتم کا تو بۆچی خوە بەرهەڤ دکی، ئەرێ ئەز ژی دێ شێم بۆ کرنا نڤێژێ د گەل تە بێمە مزگەفتێ.

باب: بەلێ کورێ من، ڕابە خوە بەرهەڤ بکە، دا بچینە مزگەفتێ.

■ دان و ستاندن:

١. پێدڤییە مامۆستا ڤێ ئایەتا پیرۆز شرۆڤە بکەت:

ان اول بيت وضع للناس للذي ببكة مباركاً وهدى للعالمين• ❊

٢. پێدڤییە مامۆستا ڕامانا (مالا خودێ یا پیرۆز) شرۆڤە بکەت و بۆ قوتابییان دیار بکەت کو نابت ب چو ڕەنگان شەڕ ل بازێرێ مەکەهێ بێتە کرن و نابت نێچیر ژی لێ بێتە کرن...

٣. پێدڤییە مامۆستا دیار بکەت کا ئەو مزگەفتە چاوا ئەڤرۆ یا بووییە ڕووگەهـ و قیبلەیا هەمی موسلمانێن دنیایێ.

❊ال عمران/ ٩٦

پێڕست

وانه	ناڤەرۆک	بپ
پێشگۆتن		٣
وەرزێ ئێکێ		٤
وانەیا ئێکێ ژ باشناڤێن خودێ		٥
پارچەیا ئێکێ: قورئانا پیرۆز		
وانەیا دوویێ	گرنگییا کاری	٦
وانەیا سێییێ	سۆرەتا (العصر)	٨
پارچەیا دوێ: ژ فەرمۆدەیێن پێغەمبەری (سلاڤ لێ بن)		
وانەیا چارێ	دەستبەردان ژ ئێشاندنێ	١٠
وانەیا پێنجێ	((و هێلانا مایتێکرنێ))	١١
پارچەیا سێیێ: پەرستن و سیرەت وانەیا شەشێ	((هشمەندی و ئاقلدارییا پێغەمبەری))	١٣
وانەیا حەفتێ	(هەڤالینییا دلۆڤان)	١٥
	سروود: هشیاری	١٧
وەرزێ دوویێ		١٩
پارچەیا ئێکێ: قورئانا پیرۆز وانەیا ئێکێ	سۆرەتا (القدر)	٢١
وانەیا دوویێ	سۆرەتا (الكوثر)	٢٢
وانەیا سێییێ	((گوهداریکرنا خودێ پشکەکە ژ گوهداریکرنا دەیبابان))	٢٣
پارچەیا دوێ: ژ فەرمۆدەیێن پیرۆز وانەیا چارێ	(دلسۆزی د جهێینانا ئەرکیدا)	٢٥
وانەیا پێنجێ	((خوەشجیرانی))	٢٦
وانەیا شەشێ	((هەڤالینی))	٢٧
پارچەیا سێیێ: پەرستن و سیرەت وانەیا حەفتێ	((چیرۆکا ئاڤاکرنا مالا خودێ))	٢٩
پێڕست		٣١